

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
1			

Zadanie	Motyw cierpienia niezawinionego. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Księgi Hioba. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak w tekstach kultury ukazywane bywa życie na wsi? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Axentowicz Teodor - *Gęsiarka*

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 ✓ Czy nauka płynąca z Księgi Hioba jest zrozumiała dla współczesnego młodego człowieka? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Jakie jest podejście do wsi młodych ludzi? Odpowiedz na własnym przykładzie i uzasadnij odpowiedź.

Matura ustna z języka polskiego

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
2			

Zadanie	Wizja końca świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Apokalipsy św. Jana. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Za pomocą jakich środków językowych może być realizowana funkcja impresywna w tekstach kultury? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych.
2	

William Szekspir

Romeo i Julia

PANI CAPULETTI

Najbliższy czwartek rano, moje dziecko:
W ten dzień nikt inny, tylko hrabia Parys –
Tak, ten szlachetny, przystojny młodzieniec –
Pójdzie wraz z tobą przed ołtarz Kościoła
Świętego Piotra i tam cię uczyni
Swoją szczęśliwą i radosną żoną.

JULIA

Radosną żoną? O nie, na samego
Świętego Piotra i na jego Kościół!
Cóż to za pośpiech? Wyjść za mąż – za kogoś,
Kto mi się jeszcze nie raczył oświadczyć!
Proszę cię, matko, błagam, powiedz ojcu,
Że nie chcę jeszcze ślubu; a gdy zechcę,
Będę wołała znieprawionego
Romea nawet niż tego Parysa,
Przysięgam! – Też mi radosne nowiny!
[...]
Wchodzą Capuletti i Marta.

CAPULETTI

[...]
Żono, mówiłaś jej o naszych planach?

PANI CAPULETTI

Córka dziękuje, ale nie skorzysta.
Głupia geś – w grobie pewnie znajdzie męża!
[...]

JULIA

Dumna nie jestem, chociaż jestem wdzięczna.
Jak mam być dumna z daru, który budzi
We mnie wstręt? Jestem jednak wdzięczna –
[bowiem,
Choć niefortunny, dar wziął się z miłości.

CAPULETTI

Jak, jak to, co to? Hola, hola, hola!
Babska logika, rozcinanie włosów!
„Dumna” i „wdzięczna” – i jednak „nie
[dumna” –
I „nie dziękuję”?! Słuchaj no, pannico,
Ty mnie nie częstuj tutaj wdzięcznościami,
Dumami ani innymi fumami,
Ale zbierz w kupę swoje sprytne klepki
I w czwartek masz być z Parysem w kościele,
Bo jak nie, to cię na tacze zawiozę!
Precz mi stąd, anemiczna mizeroto,
Błady wymoczku!
[...]

JULIA

Ojcze, błagam na kolanach:
Pozwól powiedzieć chociaż jedno słowo.

William Szekspir, *Romeo i Julia*, tłum. S. Barańczak, Poznań 1994.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy dla Ciebie wizja końca świata stworzona przez Świętego Jana ma charakter optymistyczny?

Ad. 2 Jakich środków językowych używasz Ty, by kogoś przekonać do swojej racji.

Matura ustna z języka polskiego

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
3			

Zadanie	Problematyka winy i kary. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii Jana Parandowskiego (cz. I Grecja). W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak w tekstach kultury ukazany jest motyw dojrzewania. Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.
2	

Stefan Żeromski *Przedwiośnie*

Robił, co chciał. Nie dostrzegając granic tych obszarów, których mu dawniej nie wolno było przekraczać, rzucał się na prawo i na lewo, w tył i naprzód — żeby wszystko dawniej zakazane dokładnie obejrzeć. Całe teraz dnie spędzał poza domem na łobuzerii z kolegami, na grach, zabawach, eskapadach i wagusach. Gdy się skończyły wakacje, „uczęszczał” do gimnazjum i pobierał w domu jak dawniej lekcje francuskiego i niemieckiego, angielskiego i polskiego języka, ale był to już raczej szereg awantur, a nieraz i bójek. Z każdym teraz belfrem zadzierał, wszczynął kłótnie i toczył nieskończone procesy, doznawał bowiem stale „niesprawiedliwości” i „krzywd”, za które znowu jako człowiek honoru musiał się mścić w sposób właściwy i za właściwy uznany w sferach miarodajnych, wśród „starych” kolegów piątej klasy. Zabawy — zresztą niewinne — łązęgostwo i urwisostwo, pochłonęły go jak jakiś żywioł. W gronie kilku starych kolegów drałował z lekcji i bujał po okolicy, a nawet nocą ganiał po ulicach, po jamach i wertepach, po zwaliskach gwebryjskich świątyń i ruinach starych meczetów. Wyrwawszy się z ojcowskiej uźdźienicy nie mógł już znieść żadnego arkanu. Nieszczęsna matka traciła głowę, rozplýwała się we łzach i gasła z niepokoju. Na widok tych łez gorzkich i nudzących go aż do śmierci Cezary poprawiał się na dzień, z trudem — na dwa. Na trzeci już znowu gdzieś coś płałał. Wybijał szyby Tatarom, wdzierał się na płaskie dachy domów i, niewidzialny, strzelał z procy do domowników. Tam wywiercił dziurę w ścianie domu, tyłem odwróconego do ulicy, ażeby przez otwór przypatrywać się „żonom” milionera muzułmanina, chodzącym po bezdrzewnym ogródku bez czarczafów, czyli jedwabnych zasłon na twarzach — tu zorganizował nieznośnemu belfrowi kocią muzykę. Nocą, bez celu i sensu wałęsał się po nieskończonym bulwarze nowego miasta albo po prostu jak bezpański pies ganiał po zaułkach, po wąskich i stromych uliczkach starego, uwijał się w porcie, w brudach i czadach „czarnego miasta” lub między wulkanami, których kratery wyrzucają słone błoto. Ta konieczność włóczenia się, bezcelowego cwałem wrywania z miejsca na miejsce stała się nałogiem i pasją. Nie mógł usiedzieć. Nadto — gry. Gry w piłkę, w pasek, w jakieś kamyki, „kiczki”, w wyświechtane gruzińskie kostki.

Źródło: Wolne lektury

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jak sądzisz, czy kara w przedstawionych przez Ciebie utworach jest zawsze adekwatna do winy? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czego młody człowiek może się nauczyć, śledząc losy dojrzewającego bohatera?

Matura ustna z języka polskiego

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
4			

Zadanie	Człowiek wobec przeznaczenia. Omów zagadnienie na podstawie <i>Antygony</i> Sofoklesa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst
1	

Zadanie	Co może uczynić człowieka nieprzeciętnym? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Antoni Kurzawa

Mickiewicz budzący geniusza poezji

Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jak dziś byłaby oceniona Antygona Twoim zdaniem? Jako bohaterka, czy zupełnie inaczej? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Kogo Ty, jako młody człowiek, uważasz za osobę nieprzeciętną i dlaczego?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
5			

Zadanie	Motyw tańca śmierci. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> . W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	W jakim celu twórcy używają języka naukowego w swoich utworach? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych.
2	

Stanisław Lem *Niezwycięzony*

„*Niezwycięzony*”, krążownik drugiej klasy, największa jednostka, jaką dysponowała baza w konstelacji Liry, szedł fotonowym ciągiem przez skrajny kwadrant gwiazdozbioru. Osiemdziesięciu trzech ludzi załogi spało w tunelowym hibernatorze centralnego pokładu. Ponieważ rejs był stosunkowo krótki, zamiast pełnej hibernacji zastosowano pogłębiony sen, w którym temperatura ciała nie opada poniżej dziesięciu stopni. W sterowni pracowały tylko automaty. (...) Potem światelka zaczęły mrugać do siebie z pulpity, oblanych różem dalekiego słońca, które stało w środkowym ekranie. Taśmy ferromagnetyczne ruszyły, programy wpełzały powoli do wnętrza coraz to nowych aparatów, przełączniki krzesły iskry i prąd wpływał w przewody z buczeniem, którego nikt nie słyszał. Motory elektryczne, przezwyciężając opór od dawna zastygłych smarów, ruszały i z basów wchodziły na wysoki jęk. Matowe sztaby kadmu wysuwały się z pomocniczych reaktorów, pompy magnetyczne tłoczyły płynny sód w węzownice chłodzenia, blachami rufowych pokładów poszło drżenie, a zarazem słaby chrobot we wnętrzu ścian, jak gdyby grasowały tam całe stada zwierząt i stukały pazurkami o metal, zdradził, że ruchome sprawdziany samonaprawcze ruszyły już w wielokilometrową wędrówkę, aby kontrolować każde spojenie dźwigarów, szczelność kadłuba, całość metalowych złącz. Cały statek wypełniał się szmerami, ruchem, budząc się, i tylko jego załoga jeszcze spała.

Źródło: Stanisław Lem, *Niezwycięzony*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2002, str. 5-7.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jaki władca byłby dla dzisiejszego młodego człowieka, dla Ciebie władcą idealnym? Uzasadnij swoje zdanie.

Ad. 2 Czy Ty jako młody czytelnik lubisz książki pisane językiem naukowym? Uzasadnij swoje zdanie.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
6			

Zadanie	Czy człowiek decyduje o własnym losie? Omów zagadnienie na podstawie Makbeta Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	W jaki sposób twórcy ukazują rodzinny dom bohaterów? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.
2	

Stefan Żeromski

Ludzie bezdomni

Minąwszy ogród i plac za Żelazną Bramą, był u siebie i przywitał najściślejszą ojczyznę swoją. Wąskimi przejściami, pośród kramów, straganów i sklepików wszedł na Krochmalną. Żar słoneczny zalewał ten rynsztok w kształcie ulicy. Z wąskiej szyi między Ciepłą i placem wydzielał się fetor jak z cementarza. Po dawnemu rojło się tam mrowisko żydowskie. Jak dawniej siedziała na trotuarze stara, schorzała Żydówka sprzedająca gotowany bób, fasolę, groch i ziarna dyni. Tu i ówdzie włączyli się roznosiciele wody sodowej z naczyniami u boku i szklankami w rękach. Sam widok takiej szklanki oblepionej zaschlłym syropem, którą brudny nędzarz trzyma w ręce, mógł wywołać torsje. [...]

Z dala już dostrzegł Judym bramę rodzinnej kamienicy i zbliżył się do niej z niemiłym uczuciem tak zwanego „fałszywego wstydu”. Trza było witać osoby niskiej kondycji. [...]

Na kupie opalonych belek siedziała ciotka Pelagia, kobieta stara, łaskawy chleb od lat wielu jedząca u siostrzeńca, a brata Judymowego, Wiktora. Była to jejmość chuda, chorowita i zrzedna. Rzadko kto słyszał od niej dobre słowo, a dzieci nabrały się szturchać ile wlezie. Judym szedł ku niej wolno, krzywiąc się pod wąsem i mocując ze sobą. Przykro mu było witać się na placu, wobec lokatorów i gapiów. Doświadczył nieprzyjemnego uczucia półodraży, zbudzonej i wydobytej na jaw przez szczególne politowanie, stanowiące rdzeń uczuć familijnych. [...]

– Kiedyż Tomciu przyjechał? Nic my nie wiedzieli... – rzekła z właściwą jej oschłością.

– Wczoraj wieczorem dopiero. [...]

– [...] Gdzież Tomciu będzie mieszkał, niby na stałe? Tutaj czy gdzie w świecie? – zapytała z udaną obojętnością.

– Jeszcze nie wiem, dopierom wrócił.

Rozmowa się urwała.

Stefan Żeromski, *Ludzie bezdomni*, Wrocław 1987.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy Twoim zdaniem Makbeta można usprawiedliwiać, wskazując na wiedźmy czy zachowanie Lady Makbet? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Jaki powinien być Twoim zdaniem dom rodzinny, by można było go nazwać idealnym? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
7			

Zadanie	Przyczyny nieporozumień między rodzicami a dziećmi. Omów zagadnienie na podstawie <i>Skapca</i> Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jakie funkcje pełnią w tekstach kultury symbole? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Marcin „Barys” Barjasz

Nauka kluczem do wiedzy

www.unilodz.blogspot.com

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy utwór Kochanowskiego może być, Twoim zdaniem, przestrogą także dla współczesnego świata? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Używanie symboli w tekstach kultury ułatwia czy utrudnia, Twoim zdaniem zrozumienie tekstu?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
8			

Zadanie	Wady ludzkie w krzywym zwierciadle satyry. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci satyr Ignacego Krasickiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Za pomocą jakich zabiegów językowych autorzy archaizują język? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych.
2	

Henryk Sienkiewicz *Potop*

- Powiadają, że zamek królewski to nawet i od kiejdańskiego wspanialszy? - Od kiejdańskiego? Fraszka przy nim kiejduński! Srogi to budynek, cały murowany, że i drzewa nie upatrzysz. Naokoło są dwa rzędy pokojów, jeden od drugiego zacniejszy. W nich to waćpanny ujrzycie rozmaite wojny i wiktorie, pędzlem na ścianach wyobrażone, jako to: sprawy Zygmunta III i Władysława; napatrzeć się temu nie można, bo wszystko jakoby żywe; dziw, że się nie rusza i że ci, co się biją, krzyku nie czynią. Ale już tego nikt udać nie potrafi, choćby najlepszy malarz. Niektóre zaś komnaty całe od złota; krzesła i ławy całe bisiorem albo lamą kryte, stoły z marmuru i alabastru, a co sepetów, puzder, zegarów, w dzień i w nocy czas pokazujących, tego by na wołowej skórze nie spisać. Dopieroż król z królową po onych komnatkach chodzą i dostatkiem się cieszą; a wieczorem mają teatrum kwoli większej jeszcze rozrywki...

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jakie wady dostrzegasz w dzisiejszym polskim społeczeństwie? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy Wam, młodym ludziom zdarza się archaizować język?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
9			

Zadanie	Świat ducha a świat rozumu. Omów zagadnienie na podstawie <i>Romantyczności</i> Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak twórcy w swoich dziełach przedstawiają piekło? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.
2	

Zbigniew Herbert

Co myśli Pan Cogito o piekle

Najniższy krąg piekła¹. Wbrew powszechnej opinii nie zamieszkują go ani despoty, ani matkobójcy, ani także ci, którzy chodzą za ciałem innych. Jest to azyl artystów pełen luster, instrumentów i obrazów. Na pierwszy rzut oka najbardziej komfortowy dział infernalny, bez smoły, ognia i tortur fizycznych.

Cały rok odbywają się tutaj konkursy, festiwale i koncerty. Nie ma pełni sezonu. Pełnia jest permanentna i niemal absolutna. Co kwartał powstają nowe kierunki i nic, jak się zdaje, nie jest w stanie zahamować triumfalnego pochodu awangardy.

Belzebub kocha sztukę. Chętni się, że jego chóry, jego poeci i jego malarze przewyższają już prawie niebieskich. Kto ma lepszą sztukę, ma lepszy rząd – to jasne. Niedługo będą się mogli zmierzyć na Festiwalu Dwu Światów. I wtedy zobaczymy, co zostanie z Dantego, Fra Angelico i Bacha.

Belzebub popiera sztukę. Zapewnia swym artystom spokój, dobre wyżywienie i absolutną izolację od piekielnego życia.

Zbigniew Herbert, *89 wierszy*, Kraków 2001.

¹ Aluzja do *Boskiej Komedii* Dantego, według której piekło podzielone jest na dziewięć kręgów. Najniższy z nich przeznaczony był dla największych grzeszników.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Po której stronie sporu Ty byś stanął? Po stronie czucia czy rozumu i dlaczego?

Ad. 2 A jak wyobraża sobie piekło młody człowiek? Czym ono może być? Odpowiedź uzasadnij.

Matura ustna z języka polskiego

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
10			

Zadanie	Losy młodzieży polskiej jako temat utworu literackiego. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak współczesne teksty kultury przedstawiają człowieka? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Magdalena Abakanowicz

Bracia

Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czego Ty, młody człowiek możesz nauczyć się od bohaterów *Dziadów* III. Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Jaki Twoim zdaniem jest współczesny młody człowiek? Czy taki jak na rzeźbie Magdaleny Abakanowicz? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
11			

Zadanie	Postawy społeczeństwa polskiego wobec zaborcy. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Za pomocą jakich środków językowych i w jakim celu mogą być ukazywane ludzkie wady? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych.
2	

Ignacy Krasicki

Kruk i lis

Bywa często zwiedzionym,
Kto lubi być chwalonym.
Kruk miał w pysku ser ogromny;
Lis, niby skromny,
Przyszёл do niego i rzekł: «Miły bracie,
Nie mogę się nacieszyć, kiedy patrzę na cię!
Cóż to za oczy!
Ich blask aż mroczy!
Czyż można dostać
Takową postać?
A pióra jakie!
Szklniące¹, jednakie.
A jeśli nie jestem w błędzie,
Pewnie i głos śliczny będzie.»
Więc kruk w kantaty²; skoro pysk rozdziawił,
Ser wypadł, lis go porwał i kruka zostawił

Ignacy Krasicki, *Kruk i lis*, [w:] tenże, *Bajki*, Wrocław 1989.

¹ Szklniący – lśniący, błyszczący jak szkło.

² W kantaty – zaczął śpiewać; od kantata (z wł.): utwór muzyczno-wokalny o charakterze uroczystym.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Która z postaw ukazanych w *Dziadach* III robi na Tobie największe wrażenie i dlaczego?

Ad. 2 Jak, Twoim zdaniem, powinno mówić się o ludzkich wadach i czy w ogóle warto o nich mówić? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
12			

Zadanie	Jakie prawdy o człowieku ujawniają jego sny albo widzenia? Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak twórcy w swoich dziełach ukazują marzenia? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.
2	

Jonasz Kofta

Trzeba marzyć

Żeby coś się zdarzyło
Żeby mogło się zdarzyć
I zjawiła się miłość
Trzeba marzyć
Zamiast dmuchać na zimne
Na gorącym się sparzyć
Z deszczu pobić pod rynnę
Trzeba marzyć

Gdy spadają jak liście
Kartki dat z kalendarzy
Kiedy szaro i mgliście
Trzeba marzyć
W chłodnej, pustej godzinie
Na swój los się odważyć
Nim twe szczęście cię minie
Trzeba marzyć

W rytmie wietrznej tęsknoty
Wraca fala do plaży
Ty pamiętaj wciąż o tym
Trzeba marzyć
Żeby coś się zdarzyło
Żeby mogło się zdarzyć
I zjawiła się miłość
Trzeba marzyć

Jonasz Kofta, *Trzeba marzyć*, [w:] tenże, *Co to jest miłość. Wiersze i piosenki zebrane*, t. 1, Warszawa 2011.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy twoim zdaniem sny i widzenia ułatwiają czy utrudniają odbiór dzieła? Uzasadnij odpowiedź..

Ad. 2 Czy, Twoim zdaniem, marzenia są ważne dla młodego człowieka? Uzasadnij odpowiedź.

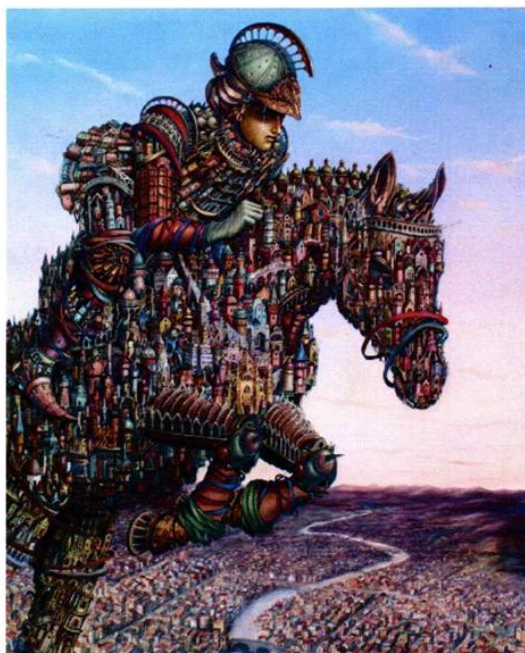
Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
13			

Zadanie	W jakim celu twórca nawiązuje do motywów biblijnych? Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak w tekstach kultury przedstawiani są wielcy ludzie? Omów, odwołując się do obrazu Tomasza Sętowskiego <i>Aleksander Zdobywca</i> oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Tomasz Sętowski

Aleksander Zdobywca

www.setowski.com

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy motywy biblijne zawarte w tekstach kultury są dla Ciebie łatwe do wychwycenia i zrozumienia? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy takie przedstawienie wielkich ludzi przemawia do Ciebie, czy powinni być przedstawiani w inny sposób? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
14			

Zadanie	Różne oblicza przyjaźni. Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jakimi środkami językowymi można wykreować satyryczny obraz rzeczywistości? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych.
2	

Julian Tuwim

Mieszkańcy

Straszne mieszkania. W strasznych mieszkaniach
Strasznie mieszkają straszni mieszczenie.
Pleśnią i kopciem pełnie po ścianach
Zgroza zimowa, ciemne konanie.

Głowę rozdętą i coraz cięższą
Ku wieczorowi ślepo zwieszają.
Pod łóżka włazą, złodzieja węższą,
Łbem o nocniki chłodne trącając.

Od rana bełkot. Bełkocą, bredzą,
Że deszcz, że drogo, że to, że tamto.
Trochę pochodzą, trochę posiedzą,
I wszystko widmo. I wszystko fantom.

I znowu sprawdzą kieszonki, kwitki,
Spodnie na tyłkach zacerowane,
Własność wielebną, święte nabytki,
Swoje, wyłączne, zapracowane.

Sprawdzą godzinę, sprawdzą kieszenie,
Krawacik musną, klapy obciągną
I godnym krokiem z mieszkań – na ziemię,
Taką wiadomą, taką okrągłą.

Potem się modlą: „od nagłej śmierci...
...od wojny... głodu... odpoczywanie”
I zasypiają z mordą na piersi
W strasznych mieszkaniach straszni mieszczenie.

I oto idą, zapięci szczerlnie,
Patrzają na prawo, patrzą na lewo.
A patrząc – widzą wszystko oddzielnie
Że dom... że Stasiek... że koń... że drzewo...

[1933, *Biblia cygańska*]

Jak ciasto biorą gazety w palce
I żują, żują na papkę pulchną,
Aż papierowym wzdęte zakalce,
Wypchane głowy grubo im puchną.

I znowu mówią, że Ford... że kino...
Że Bóg... że Rosja... radio, sport, wojna...
Warstwami rośnie brednia potworna,
I w dżungli zdarzeń widmami płyną.

Julian Tuwim, *Mieszkańcy*, [w:] tenże, *Wiersze wybrane*, Wrocław 1969.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Który z wymienionych przez Ciebie bohaterów budzi Twoją większą sympatię i dlaczego?

Ad. 2 Czy zawarty w literaturze komizm śmieszy młodego człowieka? Dlaczego tak się dzieje?

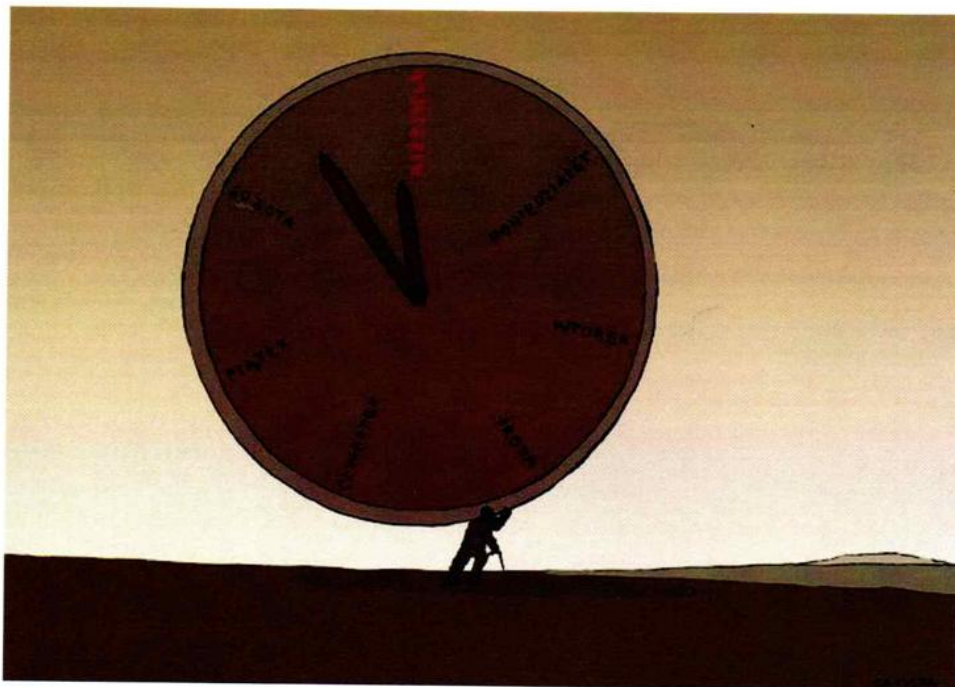
Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
15			

Zadanie	Jaką rolę w relacjach międzyludzkich odgrywają majątek i pochodzenie? Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Czas jako czynnik determinujący zachowanie człowieka. Omów zagadnienie, odwołując się do umieszczonej ilustracji i wybranego utworu literackiego.
2	

Janusz Kapusta

Ilustracja prasowa

www.tinyurl.com

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy dziś młodzi ludzie przykładają wagę do majątku i pochodzenia? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Co oprócz czasu, Twoim zdaniem, determinuje współczesnego młodego człowieka?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
16			

Zadanie	Jakie cechy charakteru ułatwiają człowiekowi osiągnięcie celu?
1	Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Zadanie	Jakie refleksje na temat sensu życia wyrażają twórcy w swych dziełach?
2	Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.

Czesław Miłosz

Sens

- Kiedy umrę, zobaczę podszewkę świata.
Drugą stronę, za ptakiem, górą i zachodem słońca.
Wzywające odczytania prawdziwe znaczenie.
Co się nie zgadzało, będzie się zgadzało.
Co było niepojęte, będzie pojęte.
- A jeżeli nie ma podszewki świata?
Jeżeli drozd na gałęzi nie jest wcale znakiem
Tylko drozdem na gałęzi, jeżeli dzień i noc
Następują po sobie nie dbając o sens
I nie ma nic na tej ziemi, prócz tej ziemi?

Gdyby tak było, to jednak zostanie
Słowo raz obudzone przez nietrwale usta,
Które biegnie i biegnie, poseł niestrudzony,
Na międzygwiazdne pola, w kołowrót galaktyk
I protestuje, woła, krzyczy.

<https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/3587-czeslaw-milosz-sens.html>

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy w dzisiejszym świecie osiągnięcie celu ułatwiają takie same cechy jak w pozytywizmie? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy zgadzasz się z sensem świata przedstawionym w omawianych utworach, czy jest on inny? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
17			

Zadanie	Postawy odwagi i tchórzostwa. Omów zagadnienie na podstawie <i>Potopu</i> Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jaką rolę odgrywa dworek w kulturze polskiej? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Bronisława Rychter- Janowska

Kobieta przed dworkiem

<https://desa.pl/pl/wyniki-aukcji-dziel-sztuki/aukcja-sztuki-dawnej-qohi/bronislawarychter-janowska/kobieta-przed-dworkiem/>

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Który Czy Andrzej Kmicic może być autorytetem dla współczesnego młodego człowieka? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Jaką rolę odgrywa dworek dla młodego człowieka, dla Ciebie? Czy ta rola się zmieniła? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
18			

Zadanie	Ile człowiek jest gotów poświęcić dla innych? Omów zagadnienie na podstawie <i>Zbrodni i kary</i> Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak w tekstach kultury może być wyrażony patriotyzm? Odpowiedz na podstawie zamieszczonej fotografii oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Warszawa 44 [mural]

Warszawa
www.blogspot.com

Napis na muralu: *Bo to jest moje miasto naznaczone krwią, to tutaj powstańcy chwycili za broń, by walczyć o wolność wyszli z podziemia. Jesteśmy dumni z naszego pochodzenia...*

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy Twoim zdaniem poświęcenie to dobry pomysł na pomoc innym? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy takie wyrażanie patriotyzmu przemawia do młodych ludzi, do Ciebie i dlaczego?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
19			

Zadanie	Co utrudnia porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych? Omów zagadnienie na podstawie <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst..
1	

Zadanie	Czym wśród innych wyróżnia się styl artystyczny? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz utworu literackiego.
2	

Bruno Schulz

Sklepy cynamonowe

W sobotnie popołudnia wychodziłem z matką na spacer. Z półmroku sieni wstępowało się od razu w słoneczną kąpiel dnia. Przechodnie, brodząc w złocie, mieli oczy zmrużone od żaru, jakby zalepione miodem, a podciągnięta górna warga odsłaniała im dziąsła i zęby. I wszyscy brodzący w tym dniu złocistym mieli ów grymas skwaru, jak gdyby słońce nałożyło swym wyznawcom jedną i tę samą maskę – złotą maskę bractwa słonecznego; i wszyscy, którzy szli dziś ulicami, spotykali się, mijali, starcy i młodzi, dzieci i kobiety, pozdrawiali się w przejściu tą maską, namalowaną grubą, złotą farbą na twarzy, szczerzyli do siebie ten grymas bakchiczny – barbarzyńską maskę kultu pogańskiego.

Rynek był pusty i żółty od żaru, wymieciony z kurzu gorącymi wiatrami, jak biblijna pustynia. Cierniste akacje, wyroste z pustki żółtego placu, kipiały nad nim jasnym listowiem, bukietami szlachetnie uczłokowanych filigranów zielonych, jak drzewa na starych gobelinach. Zdawało się, że te drzewa afektują wicher, wzburzając teatralnie swe korony, ażeby w patetycznych przegięciach ukazać wytworność wachlarzy listnych o srebrzystym podbrzuszu, jak futra szlachetnych lisic. Stare domy, polerowane wiatrami wielu dni, zabawiały się refleksami wielkiej atmosfery, echami, wspomnieniami barw, rozproszonymi w głębi kolorowej pogody. Zdawało się, że całe generacje dni letnich (jak cierpliwi sztukatorzy, objijający stare fasady z pleśni tynku) obtłukiwały kłamiwą glazurę, wydobywając z dnia na dzień wyraźniej prawdziwe oblicze domów, fizjonomię losu i życia, które formowało je od wewnątrz. Teraz okna, oślepienie blaskiem pustego placu, spały; balkony wyznawały niebu swą pustkę; otwarte sienie pachniały chłodem i winem.

Bruno Schulz, *Opowiadania. Wybór esejów i listów*, Wrocław 1989.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Co dziś utrudnia porozumienie w społeczeństwie? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy styl artystyczny w powieściach jest czytelnikowi potrzebny, czy przeszkadza w rozumieniu utworu? Uzasadnij odpowiedź. Lub Po jakie książki sięga chętnie współczesna młodzież i dlaczego?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
20			
Zadanie	Sen o Polsce czy sąd nad Polską? Omów zagadnienie na podstawie <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.		
1			

Zadanie	Czy cierpienie jest potrzebne w ludzkim życiu? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.		
2			

Dziady cz. II

Aniołek

Nic nam, nic nam nie potrzeba.
 Zbytkiem słodczy na ziemi
 Jesteśmy nieszczęśliwemi.
 Ach, ja w mojem życiu całym
 Nic gorzkiego nie doznałem.
 Pieszczoty, łakotki, swawole,
 A co zrobię, wszystko caca.
 Śpiewać, skakać, wybiec w pole,
 Urwać kwiatków dla Rozalki,
 Oto była moja praca,
 A jej praca stroić lalki.
 Przylatujemy na Dziady
 Nie dla modłów i biesiady,
 Niepotrzebna msza ofiarna;
 Nie o pączki, mleczka, chrusty —
 Prosim gorzycy dwa ziarna;
 A ta usługa tak marna
 Stanie za wszystkie odpusty.

Bo słuchajcie i zważcie u siebie,
 Że według bożego rozkazu:
 Kto nie doznał goryczy ni razu,
 Ten nie dozna słodczy w niebie.

Chór

Bo słuchajmy i zważmy u siebie,
 Że według bożego rozkazu:
 Kto nie doznał goryczy ni razu,
 Ten nie dozna słodczy w niebie.

Adam Mickiewicz, *Dziady*, Warszawa 1998.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jak Ty oceniasz Polskę dziś? Byłby to sen o potędze czy jednak sąd? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy kara nałożona na dzieci jest Twoim zdaniem zasadna i sprawiedliwa? Uzasadnij odpowiedź. Lub Czy obrzędy ludowe, niekoniecznie średniowieczne, są Twoim zdaniem nadal interesujące? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
21			

Zadanie	Symboliczne znaczenie widm i zjaw. Omów zagadnienie na podstawie <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jaki wizerunek matki i macierzyństwa mogą ukazywać artyści w swoich dziełach? Omów zagadnienie, odwołując się do załączonego obrazu oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Olga Boznańska

Macierzyństwo

[Własność prywatna, 1902]

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jakie jest twoje podejście do postaci fantastycznych w utworach? Wzmacniają przesłanie czy przeszkadzają? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy Twoim zdaniem w tekstach literackich powinien być ukazywany tylko pozytywny wizerunek matki?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
22			

Zadanie	Obyczaj i tradycja w życiu społeczeństwa. Omów zagadnienie na podstawie <i>Chłopów</i> (tomu I – Jesień) Władysława Stanisława Reymonta. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Od czego zależy sposób prowadzenia dyskusji i sporów? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych.
2	

Stefan Żeromski

Ludzie bezdomni

Zwracając się zaś po chwili do Judyma, mówił z cicha, ale dobitnie:

- Pańskie admonicje nie wywrą tutaj żadnego wpływu ani na mnie, ani na nikogo.
- Wiem o tym dobrze. Ja...
- Jeżeli pan wiesz o tym dobrze, to nie rozumiem, po co się mieszasz w nie swoje rzeczy. To do pana, kochany panie, wcale nie należy.
- Czy kwestie higieny należą do pańskiego totumfackiego?
- Tu nie ma wcale ani kwestii higieny, ani tym mniej nie ma totumfackiego. Co się panu wydaje? Gdzie Rzym, gdzie Krym? Higieny!
- Higiena jest, ale dla ludzi bogatych. Chłopy i ich bydło niech piją muł z naszego stawu. Otóż ja panu dyrektorowi krótko powiem: przeciwko temu, co się tu robi, ja kategorycznie protestuję!
- A protestuj sobie, kochany panie, ile wlezie... Ile tylko wlezie! Krzywosąd, najmiesz mi na jutro dwa razy tyle robotników co dziś.
- Panie Piórkiewicz — zawołał Krzywosąd do ekonomy — każ pan pójść komu po wsi, żeby do roboty przyszło jeszcze z ośmiu, z dziesięciu.

Zwracając się do Judyma, administrator zaśmiał się szyderczo, z całego serca, i rzekł:

- No, i cóż pan na to, panie reformatorze?
 - Ja nic na to, stary ośle! — rzekł Judym spokojnie.
- Krzywosąd przez chwilę patrzył w niego wlepionymi oczyma. Wtem zbladł i, wznosząc pięść, o krok się posunął. Judym dostrzegł ten ruch i stracił świat z oczu. Jednym susem przypadł do Krzywosąda, chwycił go za gardziel, targnął nim z dziesięć razy, a potem pchnął go od siebie. Administrator stał tyłem do stawu. Rzucony przez Judyma, zleciał z grobli, runął w szlam i zanurzył się w rzadkie bagno, tak że ledwo go było widać. Chłopi cisnęli rydle i pospieszyli mu z pomocą.

Judym nie widział, co było dalej. Oczy mu zaszyły wściekłością. Jak bielmem. Szedł drogą klnąc głośno, ordynarnie...

<https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/ludzie-bezdomni.pdf> s. 134

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy Twoim zdaniem wszystkie zwyczaje i tradycje powinny być kultywowane w danym społeczeństwie? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Jak prowadzi się spory dziś? Czy coś się zmieniło od czasów Judyma? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
23			

Zadanie	Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie <i>Przedwiośnia</i> Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	W jaki sposób twórcy przedstawiają motyw apokalipsy? Odpowiedz, odwołując się do fragmentu Tadeusza Gajcego <i>Widma</i> oraz wybranych tekstów kultury.
2	

Tadeusz Gajcy

Widma

Stanęły w martwym powietrzu głosy psalmistów letnich,
kiedy czerwony tulipan ze strzechy wyrósł drzemiącej
i ronił płatki gorące.

Miasta pogieęte jak muszle na czarnoziemnych wybrzeżach,
w których się echo strzępiaste wylewa pod strumień wiatru —
oto latarnie uliczne w ślimaki skręcone leżą
i wieże cieką ku ziemi w ceglasty zimny stalaktyt.

Marszczy się skóra globu, lasami zapada i pęka,
w szczelinach grzmoty podziemne niebo kaleczą niskie,
ziewają krwiste zachody przy ziemi rozwartym pyskiem
i czarne słońce zmałało do kształtu serca człowieka.

Ryby na rzekach z fioletu wypływają brzuchami do góry,
jawią się niebom obcym geometryczne stygmaty,
a to zapowiedź złowieszcza,
bo u serca dzwonów wiszą już nietoperze
i znaki z morowego powietrza
jak obłoki wędrują nad światem.

Tadeusz Gajcy, *Utwory wybrane*, Kraków 1968.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy zwracasz uwagę na tytuły wybierając książki czy filmy? Czym się kierujesz w wyborze?

Ad. 2 Czy Twoim zdaniem młodzi ludzie powinni mieć przedstawiane wizje apokalipsy? I dlaczego?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
24			

Zadanie	Wojna i rewolucja jako źródła skrajnych doświadczeń człowieka.
1	Omów zagadnienie na podstawie <i>Przedwiośnia</i> Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Zadanie	Jaką rolę w życiu człowieka odgrywa modlitwa? Odpowiedz, odwołując się do obrazu Aleksandra Gierymskiego <i>Anioł Pański</i> oraz wybranego tekstu literackiego.
2	

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jak myślisz, które z doświadczeń wojennych i rewolucyjnych miało szczególny wpływ na Cezarego? Uzasadnij odpowiedź..

Ad. 2 Czy tematy tradycji są tematami ciekawymi dla współczesnego młodego człowieka?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
25			

Zadanie	Groteskowy obraz świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Ferdydurke</i> Witolda Gombrowicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jaką funkcję może pełnić stylizacja? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych.
2	

Kazimierz Przerwa-Tetmajer

Babski wybór

Byli w jednej wsi gazdowie bardzo bogaci, mieli syna jedynaka i chcieliby go byli strasznie dobrze ożenić. Ale wybór był trudny, bo się dziewczki pchały jedna przez drugą i każda swoje cnoty przedstawiała.

Aż raz powiada baba do chłopu:

– Wies, Wojtek, tak nie zrobimy nic. Nie poznas człowieka, ino wtedej, kie nie wiś, ze na niego patrzis. Oblec sie za dziada i pomiędzy hałupy idź – wtora cie dziewczka nolepi obdarzy, s tom nasego Kube ozenime. Bedzie nolepsa.

Zwidziało się to chłopu, ta babska rada, wdział starą czuchę¹ łatanę portki, wziął na plecy torbę, w rękę kij i poszedł. Rzekomo dziad.

Idzie pomiędzy chałupy, chodził cały dzień, wrócił wieczorem i siada na ławie zmartwiony.

– No cóż? – pyta się go baba. – Wtoraz ci się na niewiaste udała?

– He – powiada chłop – obiór trudny. Zasełek ku piersej: dała mi spyrki², zasełek ku drugiej: dała mi obrozek świencony, zasełek ku trzeciej: wyprała mi kosule – cos teraz wiesz? Jedno scodra, drugo nabozna, trzecio robotna – syćkie dobre.

Na podstawie: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Babski wybór*, Kraków 1955.

¹ Czucha – wierzchnie okrycie męskie noszone w Polsce przez górali.

² Spyрка – dawniej słonina.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Twoim zdaniem groteska to dobry sposób na przedstawienie świata? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy stylizacja zawarta w książkach zachęca czy zniechęca do czytania ich? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
26			

Zadanie	Człowiek wobec presji otoczenia. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Ferdydurke</i> Witolda Gombrowicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak teksty kultury mogą przedstawiać historię Polski? Odpowiedz na podstawie zamieszczonego obrazu i wybranego tekstu literackiego.
2	

Jan Matejko

Bitwa pod Grunwaldem

Muzeum Narodowe w Warszawie, 1875–1878.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jak teraz młody człowiek broni się przed presją otoczenia i czy w ogóle ją odczuwa?

Ad. 2 Czy Twoim zdaniem obrazy i powieści historyczne mogą uczyć historii podobnie jak podręczniki czy skuteczniej?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
27			

Zadanie	„Człowiek zlagrowany” jako ofiara zbrodniczego systemu. Omów zagadnienie na podstawie opowiadania <i>Proszę państwa do gazu</i> Tadeusza Borowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst
1	

Zadanie	Jaka może być cena dążeń Polaków do odzyskania niepodległości? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.
2	

Krzysztof Dowgiałło

Ballada o Janku Wiśniewskim

Chłopcy z Grabówka, chłopcy z Chyloni
Dzisiaj milicja użyła broni
Dzielnieśmy stali, celnie rzucali
Janek Wiśniewski padł!

Na drzwiach ponieśli go Świętojańską
Naprzeciw glinom, naprzeciw tankom
Chłopcy stoczniowcy - pomścijcie druha!
Janek Wiśniewski padł!

Jeden zraniony, drugi zabity
Krwi się zachciało słupskim bandytom
To partia strzela do robotników
Janek Wiśniewski padł!

Krwawy Kociołek, to kat Trójmiasta
Przez niego giną dzieci, niewiasty
Poczekaj draniu - my cię dostaniem
Janek Wiśniewski padł! (...)

Stoczniowcy Gdyni, stoczniowcy Gdańska
Idźcie do domu, skończona walka
Świat się dowiedział, nic nie powiedział
Janek Wiśniewski padł!

Nie płaczcie matki - to nie na darmo
Nad stoczną sztandar z czarną kokardą
Za chleb i wolność i nową Polskę
Janek Wiśniewski padł!

https://bibliotekapiosenki.pl/utwory/Ballada_o_Janku_Wisniewskim/tekst

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jaką naukę dla siebie i świata wyciągnęłaś z *Opowiadań* Borowskiego?

Ad. 2 Czy o takich ludziach jak Janek Wiśniewski należy przypominać młodemu pokoleniu? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
28			

Zadanie	Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie <i>Innego świata</i> Gustawa Herlinga Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak twórcy w swoich dziełach przedstawiają życie wewnętrzne człowieka? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Loui Jover
Wewnątrz noc

www.odysylaertesa.wordpress.com

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy zwracasz uwagę na tytuł przy wyborze książki czy filmu? Czym się kierujesz przy wyborze?

Ad. 2 Czy zgadzasz się z interpretacją wnętrza człowieka zawartą na obrazie?

Matura ustna z języka polskiego

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
29			

Zadanie	Konsekwencje zniewolenia człowieka. Omów zagadnienie na podstawie <i>Innego świata</i> Gustawa Herlinga Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	W jaki sposób i w jakim celu artyści wykorzystują w dziełach motywy mitologiczne? Odpowiedz, odwołując się do rzeźby Janusza Jędrzejewskiego <i>Zwierciadło Ikar</i> oraz wybranego tekstu literackiego.
2	

Janusz Jędrzejewski

Zwierciadło Ikar

www.pepiniera.pl

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Co Twoim zdaniem literatura wojenna daje współczesnemu młodemu człowiekowi? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy mitologia interesuje młodego człowieka. Dlaczego?

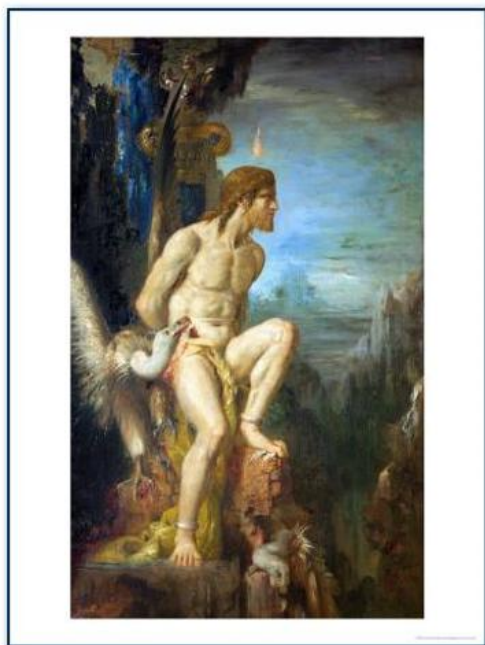
Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
30			

Zadanie	Zagłada z perspektywy świadka i uczestnika wydarzeń w getcie.
1	Omów zagadnienie na podstawie <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i> Hanny Krall. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Zadanie	Motyw buntu w tekstach kultury. Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Gustave Moreau wym. /gjustaw moro/

Prometeusz

[1868]

www.thinglink.com

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy mówienie przez Edelmana o wydarzeniach z getta bez uwznioślenia ich jest Twoim zdaniem dobre? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy Twoim zdaniem bunt jest potrzebny także i dziś? Uzasadnij odpowiedź

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
31			

Zadanie	Co skłania człowieka do poświęceń? Omów zagadnienie na podstawie <i>Dżumy</i> Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak artyści w swoich dziełach przedstawiają starość? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.
2	

Zofia Nałkowska

Granica

Elżbieta wchodziła do sypialni pani Kolichowskiej z miednicą pełną wody, z przewieszonym przez ramię włochatym ręcznikiem. [...] W taką pogodę pani Kolichowska czuła się zawsze gorzej i wcale z łóżka nie wstawała. Elżbieta myła swoją ciotkę po kawałku, jak duży przedmiot. Pani Cecylia dała sobą powodować, przewracać się na boki, odkrywać i nakrywać - niechętna, nadąsana i bierna. [...]

Gąbka głaskała ciepło i przyjemnie, ale ręcznik zaraz potem wydawał się szorstki. Wszystko ciągle na nowo gotowe było boleć. Nagle los, który okazał się oto jej losem, uderzył panią Cecylię jak coś niespodziewanego.

- Co to jest? - powiedziała. - Człowiek leży, nie może się ruszyć, nie może wstać. Sam nie może sobie wziąć szklanki ze stolika. Jak kłoda. [...]

Elżbieta czesała teraz jej włosy. Nie były jeszcze całkiem siwe, ale wypadają tak gwałtownie, że z dawnego sporego warkocza został tylko długi, cienki kosmyk. Przez tłuste pasma, wygrabione grzebieniem, przeświecała łysa skóra.

- Nieraz sobie myślę, jak ty się nie brzydzisz, kiedy tak wszystko robisz koło mnie. To, co uczuwała Elżbieta, nie było obrzydzeniem. Może jednak było czymś gorszym. Myślała zdziwiona, co właściwie robi się z ciałem starej kobiety, co ma wyrażać ten proces, czemu służy? Pożółkła, wiotka skóra trzymała jeszcze w obrębie dawnego kształtu miękkie mięso ludzkie. Ale wystarczył ruch nieznaczny, by przelewało się pod tą powierzchnią z jednej strony na drugą, jak gdyby odchodziło od kości, jak gdyby było ciekł. Zgrubienia i guzy artretyczne nie były tak odrażające jak ten pospolity obraz przemiany spowodowany przez starość i zgodny z porządkiem rzeczy.

Zofia Nałkowska, *Granica*, Warszawa 1975.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy wraz z upływem czasu coś się zmieniło, czy nadal do poświęceń skłaniają człowieka te same rzeczy? Uzupełnij odpowiedź.

Ad. 2 Jaką starość powinni pokazywać artyści młodemu człowiekowi? Czy tylko piękną? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
32			

Zadanie	Człowiek wobec cierpienia i śmierci. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dżumy</i> Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jaki wpływ na postawy życiowe bohaterów mają czytane przez nich książki? Omów zagadnienie, odwołując się do przytoczonego fragmentu <i>Lalki</i> Bolesława Prusa, całej powieści oraz wybranego utworu literackiego.
2	

Bolesław Prus

Lalka

Wzrok jego (Wokulskiego) machinalnie padł na stół, gdzie leżał niedawno kupiony Mickiewicz. „Ile ja to razy czytałem!...” — westchnął biorąc książkę do ręki.

Książka otworzyła się sama i Wokulski przeczytał:

„Zrywam się, biegnę¹, składam na pamięć wyrazy, którymi mam złożyć okrucieństwu twemu, składane, zapomniane już po milion razy... Ale gdy ciebie ujrę, nie pojmuję, czemu znowu jestem spokojny, zimniejszy nad głazy, aby gorąć na nowo, milczeć po dawnemu...”

„Teraz już wiem, przez kogo jestem tak zaczarowany...”

Uczuł łzę pod powieką, lecz pohamował się i nie splamiła mu twarzy.

„Zmarnowaliście życie moje... Zatruliście dwa pokolenia!... — szepnął. — Oto skutki waszych sentymentalnych poglądów na miłość.”

Złożył książkę i cisnął nią w kąt pokoju, aż rozleciały się kartki. Książka odbiła się od ściany, spadła na umywalnię i ze smutnym szelestem stoczyła się na podłogę.

„Dobrze ci tak! tam twoje miejsce... — myślał Wokulski. — Bo któż to miłość przedstawiał mi jako świętą tajemnicę? Kto nauczył mnie gardzić codziennymi kobietami, a szukać niepochwytanego ideału?... Miłość jest radością świata, słońcem życia, wesołą melodią w pustyni, a ty co z niej zrobisz?... Żalobny ołtarz, przed którym śpiewają się egzekwie² nad zdeptanym sercem ludzkim!”

Bolesław Prus, *Lalka*, Wrocław 1991.

¹ „Zrywam się, biegnę” ... - niedokładny cytat z sonetu *Mówię z sobą* Adama Mickiewicza

² Egzekwie – nabożeństwo żałobne.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czyja postawa robi na Tobie największe wrażenie i dlaczego?

Ad. 2 Jaki wpływ miały książki na Ciebie? Czy coś zmieniły w Twoim życiu i dlaczego?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
33			

Zadanie	Jak zachować wolność w państwie totalitarnym? Omów zagadnienie na podstawie powieści <i>Rok 1984</i> George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Jak w kulturze ukazywane mogą być miejsca ważne dla bohaterów? Odpowiedz, odwołując się do fragmentu powieści Stefana Żeromskiego <i>Ludzie bezdomni</i> oraz do innych tekstów kultury.
2	

Stefan Żeromski
Ludzie bezdomni

Minąwszy ogród i plac za Żelazną Bramą, był u siebie i przywitał najściślej swoją ojczyznę swoją. Wąskimi przejściami, pośród kramów, straganów i sklepików wszedł na Krochmalną. Żar słoneczny zalewał ten rynsztok w kształcie ulicy. Z wąskiej szyi między Ciepłą i placem wydzielał się fetor jak z cmentarza. Po dawnemu roilo się tam mrowisko żydowskie. Jak dawniej siedziała na trotuarze stara, schorzała Żydówka sprzedająca gotowany bób, fasolę, groch i ziarna dyni. Tu i ówdzie włożyli się roznosiciele wody sodowej z naczyniami u boku i szklankami w rękach. Sam widok takiej szklanki oblepionej zaschłym syropem, którą brudny nędzarz trzyma w ręce, mógł wywołać torsje. [...]

Z dała już dostrzegł Judym bramę rodzinnej kamienicy i zbliżył się do niej z niemitym uczuciem tak zwanego „fałszywego wstydu”. Trza było witać osoby niskiej kondycji. [...]

Na kupie opalonych belek siedziała ciotka Pelagia, kobieta stara, łaskawy chleb od lat wielu jedząca u siostrzeńca, a brata Judymowego, Wiktora. Była to jejmość chuda, chorowita i zrędna. Rzadko kto słyszał od niej dobre słowo, a dzieci nabrały się szturchańców ile wlezie. Judym szedł ku niej wolno, krzywiąc się pod wąsem i mocując ze sobą. Przykro mu było witać się na placu, wobec lokatorów i gapiów. Doświadczał nieprzyjemnego uczucia półodrazy, zbudzonej i wydobytej na jaw przez szczególne politowanie, stanowiące rdzeń uczuć rodzinnych. [...]

- Kiedyż T o m c i u przyjechał? Nic my nie wiedzieli... - rzekła z właściwą jej oschłością.

- Wczoraj wieczorem dopiero. [...]

- [...] Gdzież T o m c i u będzie mieszkał, niby na stałe? Tutaj czy gdzie w świecie? – zapytała z udaną obojętnością.

- Jeszcze nie wiem, dopierom wrócił.

Rozmowa się urwała.

Stefan Żeromski, *Ludzie bezdomni*, Wrocław 1987.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy wolność w państwie totalitarnym jest Twoim zdaniem możliwa i jak można o nią zawalczyć? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Jakie miejsca są ważne dla Ciebie i dlaczego?

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
34			

Zadanie	Bunt przeciwko porządkowi społecznemu. Omów zagadnienie na podstawie <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
1	

Zadanie	Czym może być nadzieja w życiu człowieka? Rozważ problem, odwołując się do wiersza Czesława Miłosza <i>Pod koniec dwudziestego wieku</i> oraz innych tekstów kultury.
2	

Czesław Miłosz

Pod koniec dwudziestego wieku

Pod koniec dwudziestego wieku, urodzony na jego początku,
po napisaniu książek, złych czy dobrych, ale pracowitych,
po zdobywaniu, traceniu i odzyskiwaniu,

Jestem tutaj z nadzieją, że można zaczynać na nowo
i własne życie uleczyć myśląc mocno o rzeczach poznanych,
tak mocno, że miejsc i ludzi nie odejmie czas
i wszystko będzie trwało prawdziwiej niż było.

Nie rozumiejąc skąd lata ekstazy i razem udręki,
przyjmując swój los i błagając o inny,
nie pobażałem sobie, zaciskałem usta.

Dumny z jednej tylko, mnie wiadomej, cnoty:
smagania się wieloramienną dyscypliną.

Ciągle zaczynam na nowo, ponieważ co złożę w opowieść
okazuje się fikcją, dla innych, nie dla mnie, czytelną,
i oplątuje mnie, i zakrywa mnie,
i z pożądania prawdy jestem nieuczciwy.

Wtedy myślę o prawidłach wysokiego stylu
i o ludziach, którym nigdy nie były potrzebne.
Jak i o tym, że całe życie zwodzi mnie nadzieja.

[1980]

Czesław Miłosz, *Pod koniec dwudziestego wieku*, [w:] tenże, *Wiersze*, Kraków 1993.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Czy twoim zdaniem młode pokolenie zawsze musi się buntować przeciw porządkowi społecznemu? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy mówienie o nadziei wierszem przemawia do Ciebie, jako młodego człowieka? Uzasadnij odpowiedź.

Numer zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
35			

Zadanie	Normy społeczne – ograniczają człowieka czy porządkują życie?
1	Omów zagadnienie na podstawie <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Zadanie	Jaka rolę może pełnić ironia w tekstach kultury? Odpowiedz, odwołując się do podanego fragmentu oraz do innego tekstu literackiego lub tekstu kultury.
2	

Julio Cortázar

Jak wchodzić po schodach. Instrukcja

Schyliwszy się i umieściwszy rękę lewą na części pionowej, prawą zaś na części poziomej, człowiek staje się krótkotrwałym posiadaczem schodka, czyli stopnia. Każdy z tych stopni, składający się, jak widać, z dwóch elementów, znajduje się odrobinę wyżej i odrobinę dalej niż poprzedni, która to zasada nadaje schodom sens, jako że każda inna kombinacja wytworzyłaby formy może piękniejsze i bardziej malownicze, lecz niezdolne do przenoszenia nas z parteru na piętro.

Na schody wchodzi się przodem, bowiem tyłem i bokiem jest niebywale niewygodnie. Naturalna pozycja jest stojąca, ręce zwieszono, głowa prosto, nie na tyle jednak, aby oczy nie widziały wyższych stopni niż te, po których się stąpa, a oddychać trzeba powoli i rytmicznie. Ażeby wejść na schody, trzeba zacząć od podniesienia prawej dolnej części ciała, opakowanej prawie zawsze w skórę albo zamsz, niemalże bez reszty mieszczącej się na schodku. Kiedy wyżej wymieniona część ciała, którą dla uproszczenia nazwiemy nogą, zostanie już umieszczona na pierwszym stopniu, należy unieść odpowiadającą jej lewą część (również zwaną nogą, nie mylić z uprzednio wymienioną), po czym uniośszy ją, tak ażeby noga spoczęła na drugim stopniu, przenieść całe ciało aż do umieszczenia nogi na następnym stopniu, na którym znowu spocznie noga, podczas gdy na pierwszym jeszcze spoczywa noga. (Pierwsze stopnie są zawsze najtrudniejsze, aż do chwili zdobycia nieodzownej koordynacji ruchów. Koincydencja¹ nazwy pomiędzy nogą a nogą utrudnia nieco instrukcję. Uwaga: nie podnosić równocześnie nogi i nogi.)

Dotarłszy tym sposobem do drugiego stopnia, należy na zmianę powtarzać wyżej wymienione ruchy i w ten sposób znajdziemy się na najwyższym stopniu schodów. Schodzi się z nich bez trudności, przy pomocy lekkiego ruchu pięty, który wpiera ją w należne miejsce, ażeby nie ruszyła się aż do chwili, kiedy skończymy schodzenie.

Julio Cortázar, *Opowieści o kronopkach i famach*, Warszawa 1999.

¹Koincydencja – jednoczesne wystąpienie kilku zjawisk, zdarzeń; zbieżność, zbieg okoliczności.

Przykładowe pytanie o własną perspektywę:

Ad. 1 Jak Ty czujesz osobiście? Czy normy porządkują Twój świat, czy go ograniczają? Uzasadnij odpowiedź.

Ad. 2 Czy ironia zawarta w lekturach bawi młodego człowieka? Dlaczego?